

การพัฒนาารูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

อุมาพร ไชยแก้ว, สายสมร ภัทรจิตรานนท์
งานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

เชียงรายเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวสัญจรไปมาตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลพื้นที่อำเภอแม่ลาวเปรียบเสมือนประตูสู่เชียงราย ที่มีผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นจำนวนมากทั้งบุคคลในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่สัญจรไปมา ส่งผลให้เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุจราจรสูงมากในทุกๆปี จากสถิติปี 2557 พบว่าอำเภอแม่ลาว มีจำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดเชียงราย รองจากอำเภอแม่สาย และจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดเชียงราย ในปีงบประมาณ 2558 มีผู้เสียชีวิตจำนวน 10 ราย และปีงบประมาณ 2559 เดือนตุลาคม ถึง 10 ธันวาคม 2558 มีผู้เสียชีวิตแล้ว 9 ราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาพบว่าผู้ขับขี่มอเตอร์ไซด์มีอัตราการบาดเจ็บและพิการสูงสุดร้อยละ 85.46 อวัยวะที่ทำให้เสียชีวิตสูงสุดคือศีรษะร้อยละ 75.42 โดยกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานอายุ 15-29 ปีบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุดถึงร้อยละ 49 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มอายุ 15-19 ปี เป็นผู้บาดเจ็บที่ใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุดร้อยละ 23 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดคือ 16.00 -22.00 น.พบถึงร้อยละ 43.03 ช่วงเดือนที่มีอุบัติเหตุสูงสุดคือธันวาคม รองลงมาคือพฤศจิกายนและตุลาคม ผู้ขับขี่รถทุกประเภทที่บาดเจ็บมีการดื่มสุรา ร้อยละ 42.85 ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่บาดเจ็บไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 79⁽⁷⁾ จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้อำเภอแม่ลาวเป็น 1 ใน 2 อำเภอของจังหวัดที่ถูกคัดเลือกจากสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค ให้ดำเนินการขับเคลื่อนงานควบคุมป้องกันการบาดเจ็บโดยการจ้ดตั้งด้านชุมชน ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานความปลอดภัยทางถนน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงพัฒนา (developmental research) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อติดตามสกัดกลุ่มเสี่ยงเสี่ยงอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล สกัดกั้นคนเมาไม่ให้ขับขี่รถออกสู่ถนนใหญ่ตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในระดับพื้นที่เน้นการใช้มาตรการชุมชน โดยดำเนินการในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ระหว่างวันที่ 29 ธ.ค. 58-4 ม.ค.59 ทั้งหมดจำนวน 7 ด้านชุมชน ตามเขตพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละท้องถิ่น โดยใช้หลัก 3 ต. และความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย 5 เสาหลักของอำเภอแม่ลาว และได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี

ผลการพัฒนาพบว่าการจัดตั้งด้านชุมชนในหมู่บ้านนำร่องช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 นั้น ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เกิดการสร้างแรงจูงใจในการทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนักในการขับขี่ที่ปลอดภัย จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่าจำนวนอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกันในปี 2558 จากบาดเจ็บ 15 คนลดลงเหลือ 12 คน เสียชีวิตจำนวน 2 คน ปีใหม่ 2559 ไม่พบผู้เสียชีวิต

จากการศึกษานำร่องนี้ทำให้เห็นผลของการสร้างแรงจูงใจ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ดังนั้นรูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินการเพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลของพื้นที่

คำสำคัญด้านชุมชน การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน การพัฒนารูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนน

บทนำ/ความเป็นมา

การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาที่สำคัญของทั่วโลกปลายปี 2558 องค์การอนามัยโลกได้จัดให้อุบัติเหตุในประเทศไทยสูงเป็นอันดับที่ 2 ของโลกรองจากประเทศลิเบีย⁽¹⁾ จากปีพ.ศ. 2555 มีจำนวนผู้บาดเจ็บเล็กน้อย 1,044,757 คน บาดเจ็บสาหัส 110,777 เสียชีวิต 23,601 คน อัตราการเสียชีวิต 36.62 ต่อประชากรแสนคน⁽²⁾ ซึ่งสูงเกินค่าเฉลี่ยโลก 2 เท่า (ทั่วโลกค่าเฉลี่ยการตายบนถนนประมาณ 18 ต่อแสนประชากร) โดยร้อยละ 36 ของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการบาดเจ็บเป็น คนวัยทำงาน และเป็นหัวหน้าครอบครัวอายุระหว่าง 21-35 ปี อันดับสองเป็นกลุ่มวัยรุ่น และเยาวชนอายุ 10-20 ปี⁽³⁾ เมื่อเกิดการบาดเจ็บแต่ละครั้ง ส่งผลกระทบต่อเกิดความสูญเสียอย่างมากมาตลอดทั้งชีวิต และทรัพย์สินของผู้บาดเจ็บ ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิต ซึ่งความทุกข์ทรมานที่ผู้บาดเจ็บได้รับนอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้บาดเจ็บโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้บาดเจ็บด้วย จากรายงานการสำรวจความพิการของผู้บาดเจ็บของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีจำนวนประชากรพิการประมาณ 1.09 ล้านคน ทั่วประเทศ ในจำนวนนี้เป็นผู้พิการจากอุบัติเหตุการจราจรมากถึง 65,300 คนและสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ได้คำนวณความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากอุบัติเหตุจราจร พบว่าประเทศไทยต้องสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณ 61,079-92,290 ล้านบาทต่อปี⁽⁴⁾ และยังมีการศึกษา เกี่ยวกับความสูญเสียของผู้เสียชีวิตในแง่ของเวลาและรายได้ที่เป็นตัวเงิน ซึ่งทำการประเมินจำนวนปีที่สูญเสียไปจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร ในช่วงปี 2538-2540 โดยใช้สถิติจากกระทรวงสาธารณสุขและคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าเพศชายมีจำนวนปีที่สูญเสียมากกว่าเพศหญิง โดยประเมินมูลค่ารายได้ประชาชาติที่สูญเสียไปเนื่องจากการเสียชีวิต ตั้งแต่ปี 2538 - 2542 มีมูลค่าสุทธิรวมทั้งหมด 144,525 ล้านบาท ถ้าพิจารณาองค์ประกอบของความสูญเสีย จากการขาดงานของผู้เสียชีวิต, ผู้บาดเจ็บจนพิการและผู้ดูแล ระหว่างการรักษา ค่ารักษาพยาบาล ความสูญเสียด้านทรัพย์สินและความสูญเสียที่เกิดจากความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานพบว่าความสูญเสียเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศคิดเป็นความสูญเสียประมาณ 85,846 ล้านบาท^(5,6) การลดจำนวนอุบัติเหตุเป็นเป้าหมายที่สำคัญของประเทศไทยการป้องกันและแก้ไขปัญหาคืออุบัติเหตุทางถนน ได้ถูกยกให้เป็นวาระแห่งชาติในปี 2548 และมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมาถึง 3 ระยะซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานในการลดอุบัติเหตุที่หลากหลาย^(7,8) แต่สถิติการเกิดอุบัติเหตุของประเทศไทยยังไม่ลดลงเท่าที่ควร การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุทางถนนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกหน่วยงานต้องมีส่วนร่วม เพื่อให้จำนวนการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนนลดลง แต่การดำเนินงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนที่ผ่านมานั้นหน่วยงานภาครัฐจะเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงาน แต่ก็ได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น การดำเนินการโดยภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวคงไม่เพียงพอ ปัจจุบันควรที่จะคิดรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะการนำภาคประชาชนในท้องถิ่นที่มีความพร้อมหรือมีศักยภาพเข้าใจบริบทในการดำเนินชีวิตในชุมชนของตนเอง ทราบปัญหาที่เกิดขึ้น เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนนอีกทางหนึ่ง ก็จะช่วยลดอุบัติเหตุจราจรได้

เชียงรายเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวสัญจรไปมาตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลพื้นที่อำเภอแม่ลาวเปรียบเสมือนประตูสู่เชียงราย ที่มีผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นจำนวนมากทั้งบุคคลในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่สัญจรไปมา ส่งผลให้เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุจราจรสูงมากในทุกๆปี จากสถิติปี 2557 พบว่าอำเภอแม่ลาว มีจำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดเชียงราย รองจากอำเภอแม่สาย และจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดเชียงราย ใน

ปีงบประมาณ 2558 มีผู้เสียชีวิตจำนวน 10 ราย และปีงบประมาณ 2559 เดือนตุลาคม ถึง 10 ธันวาคม 2558 มีผู้เสียชีวิตแล้ว 9 ราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บที่ผ่านมาพบว่าผู้ขับขี่มอเตอร์ไซค์มีอัตราการบาดเจ็บและพิการสูงสุดร้อยละ 85.46 อวัยวะที่ทำให้เสียชีวิตสูงสุดคือศีรษะร้อยละ 75.42 โดยกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานอายุ 15-29 ปีบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุดถึงร้อยละ 49 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอายุ 15-19 ปี เป็นผู้บาดเจ็บที่ใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุดร้อยละ 23 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดคือ 16.00 -22.00 น.พบถึงร้อยละ 43.03 ช่วงเดือนที่มีอุบัติเหตุสูงสุดคือธันวาคม รองลงมาคือพฤศจิกายนและตุลาคม ผู้ขับขี่รถทุกประเภทที่บาดเจ็บมีการดื่มสุรา ร้อยละ 42.85 ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่บาดเจ็บไม่สวมหมวกนิรภัย ร้อยละ 79⁽⁹⁾ จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้อำเภอแม่ลาวเป็น 1 ใน 2 อำเภอของจังหวัดเชียงรายที่ถูกคัดเลือกจากสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค ให้ดำเนินการขับเคลื่อนงานควบคุมป้องกันการบาดเจ็บโดยการจัดตั้งด่านชุมชน โดยมีแนวคิดคิดว่า เมื่อมีการตั้งด่านชุมชน จะทำให้ประชาชนเกิดความระมัดระวังมากขึ้น เป็นสัญลักษณ์เตือนความคิดในการระมัดระวังก่อนที่จะขับรถออกจากหมู่บ้าน

จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดตั้งด่านชุมชนขึ้นในพื้นที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายโดยรูปแบบการจัดตั้งนี้ผ่านกระบวนการคิดและทำงานร่วมกันวางแผนโดยเน้นการใช้มาตรการชุมชน และความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย 5 เสาหลักของอำเภอแม่ลาว ได้แก่ ตำรวจ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สาธารณสุข ชนสง และแขวงทาง เพื่อติดตามสกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล สกัดกั้นคนเมาไม่ให้ขับขี่รถออกสู่ถนนใหญ่ตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในระดับพื้นที่เพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดตั้งด่านชุมชนในการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนในพื้นที่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดตั้งด่านชุมชนในการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนต่อการลดการเกิดอุบัติเหตุในพื้นที่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

คำถามการศึกษา

1. รูปแบบของด่านชุมชนในพื้นที่อำเภอแม่ลาวมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ด่านชุมชนสามารถลดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลได้หรือไม่

นิยามศัพท์

ด่านชุมชน หมายถึง จุดตรวจหรือจุดสกัดบนถนนในชุมชน/อบต./ หมู่บ้าน โดยความร่วมมือของคนในชุมชน องค์กรหรือภาคีเครือข่ายต่างๆ ในชุมชนตามกรอบ 5 เสาหลักประกอบด้วย ตำรวจ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สาธารณสุข ชนสง และแขวงทางโดยด่านชุมชนนี้มีเป้าหมายเพื่อสกัดกลุ่มเสี่ยงและลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุบนถนน ป้องกันและป้องปรามกลุ่มเสี่ยงในชุมชน ดูแลความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เช่นการเมาสุรา การขับเร็ว ไม่สวมหมวกนิรภัย ตลอดจนการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากสาเหตุอื่นๆด้วย

รูปแบบของการจัดตั้งด่านชุมชน หมายถึง กิจกรรมการจัดตั้งด่านชุมชน โดยการพัฒนาแบบนั้นมาจากการใช้มาตรการการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจากการพัฒนาทำให้เกิดการใช้หลัก 3 ต. ในการ

ดำเนินงานตั้งด้านชุมชน ประกอบด้วย 1). ต. เตรียม คือการเตรียมความพร้อมร่วมสร้างมาตรการชุมชน 2). ต. ตั้ง คือการตั้งด้านชุมชน เพื่อสกัดจุดเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุ 3). ต. ติดตาม ติดตาม ตรวจสอบมุ่งสู่ความสำเร็จ

วิธีดำเนินการ/อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนา (developmental research) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนในการใช้รูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนในพื้นที่ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดตั้งด้านชุมชนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2559 -4 มกราคม 2559

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การเตรียมก่อนตั้งด้าน

1. วิเคราะห์สถานการณ์ อุบัติเหตุ การเกิดอุบัติเหตุ ในพื้นที่อำเภอมะนัง และนำเสนอข้อมูลอุบัติเหตุในพื้นที่ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องจัดตั้งด้านชุมชน ให้กับภาคีเครือข่าย 5 เสาหลักในการดำเนินการลดอุบัติเหตุในพื้นที่
2. แต่งตั้งกรรมการดำเนินงานลดอุบัติเหตุทางถนน ระดับอำเภอมะนัง
3. ประชุมคณะกรรมการ ทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณ และบทบาทหน้าที่
4. ทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ นำเสนอข้อมูลอุบัติเหตุให้รับทราบ ร่วมกันกำหนดกลุ่มเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนน กำหนดจุดในการตั้งด้านชุมชน โดยเน้นพื้นที่ที่มีทางเข้าออกชุมชนสู่ถนนหลวง อ.มะนัง 7 จุด
5. กำหนดหัวหน้าทีมและจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละวัน
6. แจกแบบบันทึกรายงานด้านชุมชน พร้อมให้คำชี้แจง
7. แจกอุปกรณ์เช่นป้ายด้านชุมชน กรวย เสื้อสะท้อนแสง กระจบองไฟ ชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น ธารจืด เป็นต้น
8. ชุมชนเลือกจุดตั้งด้านชุมชน /ช่วงเวลาในการตั้งด้าน

การตั้งด้าน

1. เตรียมสถานที่และอุปกรณ์สำหรับตั้งด้าน เช่น ติดป้ายด้านชุมชน ตั้งกรวย ไฟวิบวาบ ไฟสามเหลี่ยม โตะเก้าอี้ ฯลฯ
2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประกอบด้วย
  - ฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
  - องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล
  - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.)
  - อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)
  - ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ประชาชน ป้องกันชุมชน (ชรบ.)
  - กลุ่มอาสาสมัคร ,ผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือในชุมชนเช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน เยาวชน
3. เซ็นต์ชื่อปฏิบัติงาน มีหัวหน้าทีมปฏิบัติงาน
4. ผู้ปฏิบัติงานสกัดผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเช่น ขับรถเร็ว เมาสุรา ไม่สวมหมวกนิรภัย ขับรถย้อนศร มาว่ากล่าวตักเตือน ถ้าเมาแล้วขับ ให้ยึดรถ นั่งพัก ให้ดื่มขารางจืด นำส่งกลับบ้าน หรือโทรแจ้งญาติมารับกลับ ถ้าพบไม่สวมหมวกนิรภัยให้กลับไปเอา

5. ประชาชนร่วมบริจาคข้าวสาร อาหาร น้ำชา กาแฟ น้ำดื่มสมุนไพร

การติดตาม ตรวจสอบด้านชุมชน

1. ติดตาม ตรวจสอบด้านชุมชนโดยภาคีเครือข่าย และคณะกรรมการอุบัติเหตุอำเภอแม่ลาวนำทีม โดยท่านนายอำเภอแม่ลาวพร้อมด้วย ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกันผู้อำนวยการโรงพยาบาลแม่ลาว พยาบาลงาน อุบัติเหตุและฉุกเฉิน สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่ รพสต. ในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.แม่ลาว เพื่อให้ กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน ตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่ตั้งด่าน ชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และหน้าที่ของผู้ ปฏิบัติการตั้งด่าน การบันทึกข้อมูลและการรายงาน ในวันแรกที่ตั้งทุกด่าน และตรวจเยี่ยม วันต่อมา ด่านละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบปัญหา และร่วมแก้ไข
2. ชี้แจงการจัดเก็บรวบรวมรายงานด้านชุมชน
3. สรุปรายงานตามแบบบันทึกการตั้งด่านชุมชนและรายงานการเกิดอุบัติเหตุทางถนน
4. รวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบประเมินผลการดำเนินงานด้านชุมชนของสำนักโรคไม่ติดต่อ ทำ รูปเล่ม ส่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และเก็บไว้ในพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลการทำงานด้านชุมชน และแบบประเมินผลของ สำนักโรคไม่ติดต่อ ซึ่ง ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุ การเกิดอุบัติเหตุ ในพื้นที่อำเภอแม่ลาว จากโปรแกรมการเฝ้า ระวังการบาดเจ็บ
  1. แบบบันทึกการปฏิบัติงานในด่านชุมชนเทศกาลปีใหม่ 2559 (ชุด ต.1) เป็นแบบบันทึก ปฏิบัติงานขณะตั้งด่านชุมชนเป็นรายวัน
  2. แบบสรุปรายงานดำเนินงานด้านชุมชน เทศกาลปีใหม่ 2559 (ชุด ต.2)
  3. แบบประเมินการตั้งด่านชุมชนตามหลัก 3 ต (ชุด ต 3)

ผลการดำเนินการหรือผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์

ในการวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุ ในพื้นที่อำเภอแม่ลาวนั้น ดำเนินการโดยเก็บรวบรวม ข้อมูลจากโปรแกรมการเฝ้าระวังการบาดเจ็บ (IS) วิเคราะห์จุดเสี่ยงในพื้นที่ ในช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้ทราบ จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต ทราบจุดเสี่ยงที่เกิดอุบัติเหตุบ่อย จากนั้นนำข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ ได้ไปนำเสนอให้กับภาคีเครือข่าย 5 เสาหลักในการลดอุบัติเหตุระดับพื้นที่ทำให้ได้รูปแบบการจัดตั้งด่าน โดยมี เป้าหมายหลักเพื่อติดตามสกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล สกัดกั้นคนเมาไม่ให้ขับขี้ออกสู่ถนน สายหลัก ตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในระดับพื้นที่โดยเน้นการใช้มาตรการชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ยึดหลัก 3 ต. เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยจัดตั้งด่านชุมชน ใน 5 ตำบล จำนวน 7 ด่าน ประกอบด้วยด่านชุมชนบ้านห้วยสำลัปลา, ด่านชุมชนบ้านหนองผักเหือด, ด่านชุมชนบ้านหนองแก้วห้อง, ด่านชุมชนบ้านป่าตึง, ด่านชุมชนบ้านบัวสลี, ด่านชุมชนบ้านป่าก่อดำ และด่านชุมชนบ้านโป่งมอญ

3. ผลการดำเนินงานการตั้งด่านชุมชนพื้นที่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559

ตามที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายได้รับคัดเลือกให้เป็นพื้นที่นำร่อง ด้านการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน โดยการตั้งด่านชุมชนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2558 – 4 มกราคม 2559 อำเภอแม่ลาว ได้จัดตั้งด่านชุมชน นำร่อง จำนวน 7 ด่าน และมีการติดตามการดำเนินงานเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานด้านชุมชนต่อไป โดยได้ติดตามการดำเนินงานจากแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลการทำงานด้านชุมชน และแบบประเมินผลของ สำนักโรคไม่ติดต่อ ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบบันทึกการปฏิบัติงานในด่านชุมชนเทศกาลปีใหม่ 2559 (ชุด ต.1) เป็นแบบบันทึกปฏิบัติงานขณะตั้งด่านชุมชนเป็นรายวัน
2. แบบสรุปการดำเนินงานด้านชุมชน เทศกาลปีใหม่ 2559 (ชุด ต.2)
3. แบบประเมินการตั้งด่านชุมชนตามหลัก 3 ต (ชุด ต 3)

ผลการติดตามการดำเนินงานด้านชุมชน

1. ผลการดำเนินงานด้านชุมชนภาพรวม
2. ผลการประเมินการตั้งด่านชุมชนตามหลัก 3 ต พร้อมทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและสิ่งที่ต้องการสนับสนุน

1. ผลการดำเนินงานด้านชุมชนโดยภาพรวม

ในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2559 – มกราคม 2559 และได้รวบรวมส่งข้อมูลผลการดำเนินงานด้านชุมชนทั้งหมดกับสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงราย

การดำเนินงาน	จำนวน (คน)	*** หมายเหตุ
1. จำนวนคนที่ปฏิบัติงานในด่านชุมชนทั้งหมด	365	
2. จำนวนรถจักรยานยนต์ที่ผ่านด่านทั้งหมด	5,088	
3. จำนวนรถยนต์ที่ผ่านด่านทั้งหมด	5,443	
4. จำนวนคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ผ่านด่าน	73	
5. พฤติกรรมเสี่ยงที่พบ		
5.1 ไม่สวมหมวกนิรภัย	50	1คน มีพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่าง
5.2 เมาแล้วขับ	36	
5.3 ขับเร็ว	25	
5.4 ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย	63	
6. จำนวนคนที่ได้รับการตักเตือน	73	
7. จำนวนครั้งของการเกิดอุบัติเหตุของคนที่ผ่านมาด่านชุมชน	3 ราย	
8. จำนวนผู้เสียชีวิต	0 ราย	
9. ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุ	2 คัน	
10. รถจักรยานยนต์	1 คัน	

2.สรุปสถิติการบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของ อำเภอแม่ลาว ช่วงเทศกาลปีใหม่เปรียบเทียบกับปี 2557 2558 และปี 2559

ปี	จำนวนผู้บาดเจ็บ	จำนวนผู้เสียชีวิต	หมายเหตุ

	(ราย)	(ราย)	
ปีใหม่ 2557	29	0	ไม่ได้ตั้งด้านชุมชน
ปีใหม่ 2558	15	2	ไม่ได้ตั้งด้านชุมชน
ปีใหม่ 2559	12	0	ผู้บาดเจ็บที่ผ่านด้าน จำนวน 3 คน

2.ผลการประเมินการตั้งด้านชุมชนตามหลัก 3 ต. พร้อมทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและสิ่งที่ต้องการสนับสนุน

1.ด้านการเตรียมความพร้อม ร่วมสร้างมาตรการชุมชน (ต.เตรียม)

ตาราง 1 ร้อยละของการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมการดำเนินงานด้านชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	มี จำนวน (ร้อยละ)	มีแต่ไม่ชัดเจน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)
การเตรียมชุมชน			
มีการจัดทำประชาคมหรือธรรมนูญหมู่บ้านเพื่อสร้าง มาตรการชุมชน/มติชุมชน เพื่อสร้างการยอมรับของ ชุมชน	3 (42.86)	4 (57.41)	0
มีการใช้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ในการสร้าง มาตรการชุมชน	3 (42.86)	4 (57.41)	0
การเตรียมทีมงาน (แบบสหสาขาในชุมชน)			
มีนโยบาย/คำสั่ง/ข้อสั่งการจากหน่วยงานภาครัฐให้ ดำเนินการด้านชุมชน	7 (100)	0	0
มีการจัดเตรียมทีมงาน/บุคลากร โดยการจัดแต่งตั้ง คณะทำงาน กำหนด/คัดเลือกผู้นำและสมาชิก กำหนด บทบาท	7 (100)	0	0
มีการประสานงานเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น ตำรวจในการให้ สนับสนุนการตั้งด้านชุมชน	7 (100)	0	0
มีการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ทำความเข้าใจด้านชุมชน	5 (71.42)	2 (28.57)	0
มีการอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ประจำด้านชุมชน เช่นวิธีการ ตั้งด้านและวิธีปฏิบัติงานขณะตั้งด้านชุมชน	6 (85.71)	1 (14.29)	0
มีการจัดสรรงบประมาณในการตั้งด้านชุมชน	5 (71.42)	2 (28.57)	0
มีการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการตั้งด้านชุมชน เช่น	6 (85.71)	1 (14.29)	0

กิจกรรมที่ดำเนินการ	มี จำนวน (ร้อยละ)	มีแต่ไม่ชัดเจน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)
กรวยจราจร	7 (100)	0	0
ไฟฟ้าแสงสว่าง	7 (100)	0	0
ไฟฉาย	7 (100)	0	0
เสื้อสะท้อนแสง	7 (100)	0	0
ป้ายเตือน/ไฟสัญญาณสามเหลี่ยม (ป้ายหยุด)	7 (100)	0	0
ป้ายด่านชุมชน	5 (71.42)	2 (28.57)	0
การเตรียมพื้นที่			
มีการใช้ข้อมูลมาวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มเสี่ยงและจุดเสี่ยงในชุมชน	6 (85.71)	1 (14.29)	0
มีการสำรวจชุมชน เพื่อค้นหาจุดเสี่ยงหรือจุดที่เกิด อุบัติเหตุบ่อยครั้ง	5 (71.42)	2 (28.57)	0
มีการจัดการแก้ไขจุดเสี่ยงและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ ปลอดภัยก่อนช่วงเทศกาล เช่น ตัดต้นไม้ที่บดบังทัศนวิสัย จัดระเบียบการจราจร ทำจุดชะลอความเร็ว ติดตั้งป้าย เตือน/ไฟสัญญาณเป็นต้น	5 (71.42)	2 (28.57)	0
มีการสำรวจกลุ่มเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยง เช่นกลุ่มวัยรุ่น เมาแล้วขับรถเร็ว เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมาย	3 (42.86)	1 (14.29)	3 (42.86)
มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายให้ รับรู้มาตรการ	5 (71.43)	1 (14.29)	1 (14.29)
มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในชุมชน	5 (71.42)	2 (28.57)	0
ประชาสัมพันธ์กฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราในสถานที่ และเวลาห้ามขาย และการจำหน่ายสุราให้กับเด็กอายุต่ำ กว่า 20 ปี	3 (42.86)	4 (57.41)	0

มีการเตรียมความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 59 พบว่าการเตรียมความพร้อมมากที่สุดคือการเตรียมทีม ร้อยละ 79.04 รองลงมาคือการเตรียมความพร้อมด้านการเตรียมพื้นที่ร้อยละ 76.19 และน้อยสุดคือการเตรียมความพร้อมด้านชุมชน ร้อยละ 35.29

2. ด้านการตั้งด้านชุมชน สกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุ (ต.ตั้ง)

ตาราง 2 ร้อยละของการดำเนินการตั้งด้านชุมชน เตรียมความพร้อมการดำเนินงานด้านชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	มี จำนวน (ร้อยละ)	มีแต่ไม่ ชัดเจน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)
มีการกำหนดจุด/สถานที่ตั้งด้านชุมชน โดยพิจารณาจากข้อมูลจุดเสี่ยงที่เป็นปัญหาของชุมชน	7 (100)	0	0
มีการจัดเป็นลักษณะด้านเคลื่อนที่เข้าหากลุ่มเป้าหมายตามความเหมาะสม หรือจุดที่มีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์เพื่อพูดคุยและขอความร่วมมือ	4 (57.14)	3 (42.68)	0
มีการแต่งตั้งหัวหน้าทีมและกำหนดผู้ปฏิบัติงานประจำด้าน แบ่งเวรยามหมุนเวียนในแต่ละวัน	5 (71.43)	2 (28.57)	0
มีการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากช่วงเวลาที่มียุติกรรมเสี่ยงสูง เช่น ตั้งด้านเฉพาะช่วงเวลาที่มียุติกรรมเมาสุราและเดินทางสัญจรมากที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	4 (57.14)	2 (28.57)	1 (14.29)
มีการจัดสถานที่ด้านชุมชน/จุดสกัด ที่การติดตั้งไฟส่องสว่าง สัญญาณไฟและกรวยจราจร ให้มองเห็นว่าเป็นด้านชุมชนชัดเจน	7 (100)	0	0
มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของทีมงานในด้านอย่างชัดเจน แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน	4 (57.14)	3 (42.68)	0
มีทีมบันทึกข้อมูล	5 (71.43)	2 (28.57)	0
มีทีมให้สัญญาณการจราจรขณะตั้งด้าน	6 (85.71)	1 (14.29)	0
มีทีมที่จะเข้าพูดคุย ป้อนปราม พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ประชาสัมพันธ์	4	1	2

กิจกรรมที่ดำเนินการ	มี จำนวน (ร้อยละ)	มีแต่ไม่ ชัดเจน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)
	(57.14)	(14.29)	(28.57)

ด้านการตั้งด่านชุมชน สกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุของการดำเนินการตั้งด่านชุมชน มีการเตรียมความพร้อมด้านการดำเนินงาน ร้อยละ 73.01 โดยคะแนนมากที่สุดคือคือมีการกำหนดจุดในการตั้งด่านรองลงมาคือมีการจัดสถานที่ด่านชุมชนได้เหมาะสม ติดตั้งไฟส่องสว่าง สัญญาณไฟและกรวยจราจร ให้มองเห็นว่าเป็นด่านชุมชนชัดเจน และน้อยที่สุดในเรื่องของทีมที่จะเข้าด้วยกัน ป้องปราม พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ประชาสัมพันธ์

3.ด้านการติดตามประเมินผล (ต.ติดตาม)

ตาราง 3 ร้อยละของการดำเนินการการติดตามประเมินผล

กิจกรรมที่ดำเนินการ	มี จำนวน (ร้อยละ)	มีแต่ไม่ชัดเจน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)
สรุปจำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุจำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต มีบันทึกและสรุปข้อมูลอุบัติเหตุประจำวัน	7 (100)	0	0
มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับปีที่ผ่านมา	0	7 (100)	0
มีการสอบสวนหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไข	7 (100)	0	0
มีการประชุมสรุปบทเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับใช้วางแผนการดำเนินงานเทศกาลต่อไป	7 (100)	0	0
จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหาร	7 (100)	0	0

ด้านการติดตามประเมินผลของการดำเนินงานด้านชุมชนพบว่ามี การติดตามประเมินผลตามประเด็นที่กำหนดร้อยละ 80.00 และมีประเด็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 20

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ทีมผู้บริหารให้ความสำคัญ สนับสนุนและมีการกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ ยกเป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุในพื้นที่อย่างชัดเจน

2. ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน ภาคีเครือข่าย 5 เสาหลักในการลดอุบัติเหตุ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปพร. อสม. ความเสียสละของผู้ที่ร่วมตั้งด่าน
3. มีการติดตามการทำงานของด่านชุมชน การเสริมแรง ให้กำลังใจให้คนทำงานด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ให้กำลังใจ สนับสนุน ซา กาแฟ ระหว่างตั้งด่านชุมชนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน
4. การประสานงานจะเป็นไปด้วยความรวดเร็วต้องอาศัยสัมพันธภาพส่วนตัวที่ดี ควบคู่กับการสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กันไป หากมีเรื่องด่วนต้องใช้โทรศัพท์หรือส่งไลน์ไปก่อนส่งหนังสือ

ปัญหา/อุปสรรค

1. มีระยะเวลาในการดำเนินงานสั้น เดือนธันวาคมมีวันหยุดนักขัตฤกษ์หลาย มีกิจกรรมพิเศษต่าง เช่น ปั่นเพื่อพ่อ และหาวัน เวลา ที่ทีมงานจะพร้อมกันเพื่อทำประชาคมไม่ตรงกัน แต่ละหน่วยงานมีงานที่วางแผนไว้แล้วทำให้ การเตรียมการไม่เป็นไปตามแนวทางที่วางแผนไว้
2. การตั้งด่านชุมชน ทีมงานที่มาร่วมปฏิบัติงานตั้งด่าน ยังไม่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่ได้เข้ารับฟังคำชี้แจงด้วยตนเองและมีไม่ได้มีผู้อธิบายต่อในแต่ละเวร
3. มีปัญหาด้านงบประมาณ ค่าตอบแทนผู้ที่มาปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ล่วงหน้า
4. ผู้ปฏิบัติยังกลัวและกังวลในระเบียบที่จะนำมาใช้ในการตักเตือน ยึดรถ ว่าสามารถทำได้หรือไม่ เกรงจะถูกร้องเรียน

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับด่านชุมชน

1. สร้างความรู้ความเข้าใจ ชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติ ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ
2. มีระยะเวลาในการเตรียมการ
3. มีคำสั่งและกฎระเบียบคุ้มครองให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำได้อย่างมั่นใจ ว่ามีอำนาจในการว่ากล่าว ตักเตือนหรือยึดรถไว้ ไม่ให้ไปต่อสำหรับกลุ่มเสี่ยง
4. มีระเบียบเกี่ยวกับการใช้เงิน มีแหล่งเงินที่สามารถใช้ได้ เช่น อาหารว่าง เครื่องดื่ม จิตอาสาที่มาอยู่ปฏิบัติงาน
5. ทีมงานต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการตั้งด่านชุมชนมีการจัดทำข้อมูลด้านอุบัติเหตุที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ นำเสนอเป็นข้อมูลสารสนเทศ ทำให้ภาคีเครือข่ายเห็นความสำคัญของปัญหา

ความต้องการการสนับสนุนจากส่วนกลาง

1. ร่วมลงพื้นที่ เพื่อรับฟังปัญหาและให้ ข้อเสนอแนะ
2. ร่วมประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารทั้ง 5 เสาหลัก
3. สนับสนุน อุปกรณ์จราจร ไฟแสงสว่าง และแผงไฟวาบวาบ ข้อมูลและป้ายประชาสัมพันธ์
4. ออกระเบียบคำสั่ง ที่เื้อ้อและครอบคลุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน เพื่อการทำงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน

บทวิจารณ์หรือการอภิปรายผล

มีการเตรียมความพร้อมตามรายการที่กำหนด ร้อยละ 59 พบว่าการเตรียมความพร้อมมากที่สุดคือการเตรียมทีม ร้อยละ 79.04 รองลงมาคือการเตรียมความพร้อมด้านการเตรียมพื้นที่ร้อยละ 76.19 และน้อยสุด

คือการเตรียมความพร้อมด้านชุมชน ร้อยละ 35.29 การเตรียมความพร้อมด้านชุมชนมีคะแนนน้อยสุด เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลา และทีมภาคีเครือข่ายซึ่งมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบอยู่ ไม่สามารถจัดสรรเวลาที่จะไปทำประชาคมในชุมชน ทำให้การเตรียมชุมชนได้ไม่ครบทุกด้าน ประกอบกับเดือนธันวาคมมีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน

ด้านการตั้งด่านชุมชน สกัดกลุ่มเสี่ยง เลี่ยงอุบัติเหตุของการดำเนินการตั้งด่านชุมชน เตรียมความพร้อมกา การดำเนินงาน ร้อยละ 73.01 เนื่องจากผู้ปฏิบัติการตั้งด่านยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการตั้งด่านชุมชนและไม่ได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทําให้ไม่มีความเข้าใจ มีความกลัวในเรื่องของขอบเขตอำนาจในการปฏิบัติงานในด่านชุมชนในการสกัดกั้นกลุ่มเสี่ยงไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดตั้งด่านชุมชน และพบว่ายังมีการประชาสัมพันธ์น้อย

ด้านการติดตามประเมินผลของการดำเนินงานด่านชุมชนพบว่ามี การติดตามประเมินผลตามประเด็นที่กำหนดร้อยละ 80.00 ประเด็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับปีที่ผ่านมาไม่มีเนื่องจากมีรถตรวจอุบัติเหตุทางถนนโดยการนำรูปแบบการตั้งด่านชุมชนมาใช้เป็นปีแรก

บทสรุป

ผลการพัฒนาพบว่าการจัดตั้งด่านชุมชนในหมู่บ้านนำร่องช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559 นั้น ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เกิดการสร้างแรงจูงใจในการทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนักในการขับขี่ที่ปลอดภัย จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่าจำนวนอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และทำให้ไม่พบการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในเขตพื้นที่อีกด้วย จากการศึกษา นำร่องนี้ทำให้เห็นผลของการสร้างแรงจูงใจ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ดังนั้นรูปแบบการจัดตั้งด่านชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินการเพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลของพื้นที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ศึกษาขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตชา ทำดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงานฉบับนี้ ขอขอบคุณ นายคุณพลชัยปรมัตถ์ นายอำเภอแม่ลาว นายศักดิ์ชัย มรรคอนันต์โชติผู้อำนวยการโรงพยาบาลแม่ลาวสาธารณสุขอำเภอแม่ลาว นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแม่ลาว ชาวบ้าน ชุมชน จิตอาสา ผู้นำท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ร่วมแรงร่วมใจในการจัดตั้งด่านชุมชนในพื้นที่อำเภอแม่ลาว ช่วยลดการบาดเจ็บและเสียชีวิต รวมถึงจะส่งผลดีต่อทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านการควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุในระดับพื้นที่ให้ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization (WHO).Global status report on road safety 2015: supporting a decade of action.Switzerland: WHO; 2015
- 2.เพ็ญศรี จิตรนันททรัพย์ และ พวงทอง อังคะสุวพลา. สถานการณ์รายงานการบาดเจ็บของประเทศไทย พ.ศ.

2542 - 2547. วารสารวิชาการสาธารณสุข2548;14: 129-40.

3. วิชิตา เสถียรนามและกนกพร รัตนสุธีระกุล. คู่มือการจัดการความเสี่ยงทางถนนในชุมชน (ฉบับปรับปรุงใหม่). 2558 สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส)

4. ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. การประเมินผลการรักษาพยาบาลผู้ประสบภัยจากอุบัติเหตุจราจรก่อนถึงโรงพยาบาล. รายงานการวิจัยเสนอกระทรวงสาธารณสุขและองค์การอนามัยโลก. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. 2539.

5. กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บสำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข. ความสำคัญของปัญหาและความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจร: 2551.

6. วรเวศม์ สุวรรณระดา, จุติเทพ อำนาจพรประสิทธิ์, ภัทริธา ชีรสวัสดิ์, ธัญลักษณ์ เตชพิชิตโชค, สิริินทิพย์ ประวีณานุสรณ์, ชีร์ลักษณ์ พงษ์ธีวาทินิชย์ล, และคณะ. ความสูญเสียเนื่องจากอุบัติเหตุจราจรทางบกในประเทศไทย วิเคราะห์ระดับความคุ้มค่าของงบประมาณถนนปลอดภัยและพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ใช้ถนน [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศูนย์ศึกษานโยบายเพื่อพัฒนา คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส); 2548

7. งานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลแม่ลาว. สรุปรายงานเฝ้าระวังการบาดเจ็บประจำปี พ.ศ. 2558.

เชียงใหม่: โรงพยาบาลแม่ลาว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. กระทรวงสาธารณสุข.

8. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย. รายงานการโลกเรื่องการป้องกันการบาดเจ็บจากการจราจรทางถนน (World report on road traffic injury prevention) ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) และธนาคารโลก (World Bank): 2547.

9. ศิริกุลกุลเรียบ. การรณรงค์การสวมหมวกนิรภัยในผู้ใช้รถจักรยานยนต์และการคาดเข็มขัดนิรภัยในผู้ขับขี่และผู้โดยสารที่นั่งตอนหน้าของรถยนต์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น 2547. ขอนแก่นศิริภัณฑ์ออฟเซ็ทขอนแก่น; 2548.